

Till förnuftets försvar

LENA ANDERSSON

Författare

Vänstern har valt att flytta in i känslornas rike.

FÖRNUFTET ÄR PÅ obestånd i vår tid eftersom upplysningen var europeisk. Tron och mysticismen prunkar, gödslade med lika delar välvilja och västerländskt självförakt. Den förortades anklagande ton tar ut riktningen i varje debatt. Redan som liten lärde man sig att den som är mindre ska man inte slå på. Den som mår dåligt är mindre. Vi lever i de offentliga känslornas tidevarv.

Lite senare lärde man sig precis vilka som är mindre och vilka som ständigt mår dåligt. Dåligt mår man gruppvis. Liten är man också i grupp.

Enligt postmodernismen finns inte jaget; givetvis då inte heller jagets medvetande som kan uppfatta något meningsfullt om sig självt eller andra. Modernismens "Stora berättelser" är falska, bara fragment och perspektiv är giltiga. Föreställningen om ett begrippligt och begripande jag dog med det 1900-tal som gav oss Hitler och Stalin. Sanningen är en hal tvål (gjord av människofett) så försök inte få tag i den. Vi är offer för inre krafter bortom vår bedömning. Man kan inte

veta vad någon annan vill ha. Att påstå att det finns universella värden är maktutövning. Att göra iakttagelser om vattendroppen och utifrån dem anta något om oceanen (mycket användbar induktion, helt nödvändig för en författare) är att stå

med sina fördomar och generaliseringar.

Inte ens fakta är objektiva eftersom urvalet är fördomsfullt och bestäms av vilken människokategori du tillhör. Varför har du tagit reda på just det där faktumet? Vad är det för fel med dina värderingar så att du intresserat dig just för det där? Varför, när det finns så många andra fakta att ta reda på?

FÖR EGEN DEL är jag säker på att jag finns och att jag vet vad jag tänker. Jag ägnar mig åt mina tankar varje vaken stund, jag sorterar dem och tolkar dem och iakttar mitt beteende. Jag är säker på att beteendet är iakttagbart och att jag kan begreppsliggöra och förklara det för någon annan. Inte sällan känner

jag igen mina impulser och handlingar hos andra och kan då förutse eller åtminstone tolka och förstå den andres handlingar. Jag utgår från att andra människor går att förstå sig på, även de som kommer långt bortifrån. Därmed utövar jag självbedrägeri, enligt superrelativisten.

Den intellektuella relativisten befinner sig oftast till vänster på den

politiska skalan. Den säger det den säger av omsorg och snällhet. För att inte hamna i kylan och verka 1900-talsmässiga rör sig sådana ditåt som egentligen inte känner sig hemma i det tänkandet. Men de vill inte förlora sina vänner genom att låta

"Relativisten behöver aldrig påstå att något föreligger, hon behöver bara ligga krypskytt och skjuta prick på den som påstår att han sett något, vet något eller iakttagit något."

som liberaler, priset för det kan bli högt. Journalister i gemen lägger sig där också, eftersom hållningen sammanfaller med ”den lille mannens perspektiv” utan att man behöver tänka. Att slippa tänka är hela poängen med känslornas rike.

Relativisten har alltid trumf på hand, för relativisten behöver aldrig påstå att något föreligger, hon behöver bara ligga som en krypskytt och skjuta prick på den som påstår att han sett något, vet något eller iakttagit något.

På 1900-talet var det arbetarrörelsen som stod för rationalism och förnuft, bort från mysticismen, som anförde att det var Guds naturliga ordning som det var syndigt att motarbeta att vissa föddes till herre och andra till slav. Den tidiga arbetarrörelsen handlade om att även arbetarna skulle få del av liberala fri- och rättigheter och få möjlighet att utveckla sin fria själ. Denna förnuftsriktning lämnade man med postmodernismen och 70-talsvänstern, då känslan blev alltings mått. Detta illustrerades tydligt genom de vidskepligheter och bokstavliga blommigheter som knoppades av från vänsterrörelsens hårda politiska kärna.

Att vänstern valt känslolösheten blev tydligt med mångkulturalismen på 90-talet. Den som yttrade olämpliga åsikter, fakta eller forskade om fel grupp på fel sätt blev steglad, inte med förnuftsargument – utan med känslor. Om svaga grupper skulle man inte säga vissa saker, inte ställa vissa frågor, de hade det nog svårt ändå. Svaga grupper är inte ofelbara, men de är alltid bättre än vi starka grupper som förtryckt dem i århundraden utan att märka det.

När Pim Fortuyn mördades framställdes han medialt som främlingsfientlig. Det han motsatt sig var vissa främmande kulturernas avoghet mot homosexualitet och liberala värderingar. Ändå var han på fel sida, medan de han helt rimligt kritiserade automatiskt omhuldades och skyddades, och då enbart på grundval av etnicitet.

När Theo van Gogh mördades av en muslimsk fanatiker för att ha gjort filmen *Underkastelse* om islamiskt kvinnoförtryck kallades han konsekvent i medierapporteringen för provokatör, och de rapporteringarna och politikererna oroade sig omedelbart mer för holländares reaktioner mot muslimer än de skakades över att en persons liv släckts enbart därför att han använt sin yttrande- och åsiktsfrihet.

Emotionalismen i debatten accentuerades med Muhammed-teckningarna. Sårade känslor, gråt och skrik, styrde hur en av vår samtids viktigaste idédebatter skulle föras. På grund av skuldskänslor och självförakt ersätts förnuft med medlidande. Om någon känner sig kränkt är han kränkt. Den kränkta kan aldrig ha fel. Så behandlar man även bebisar. En bebis behöver aldrig svara på frågan om det är rimligt att den gråter för en

bebis kan inte svara, inte tänka så bra ännu och styrs av sina instinkter allena.

Utgångspunkten för den som går efter känslans kompass i det offentliga är att samhället består av tydligt urskiljbara och fasta grupper. Vissa av dessa grupper har mer rätt till förörrättelsens smärta än andra eftersom de är maktlösa, vilket likställs med att vara förtryckt. Den som genom hudfärg, religion (islam, och inte sällan judendomen), etnicitet, kön eller andra kriterier kollektivanslutits till maktlöshetens underläge har alltid rätt i känslornas rike.

Inte minst rätt till respekt för sina religiösa känslor. När det gäller religion är vi ålagda att respektera idéer vi aldrig skulle respektera om de kallades ideologi. Personligen respekterar jag inte religionernas tankestoff, men jag respekterar dem och respekterar rätten att tro på vilka stolligheter som helst.

Medlidande och inlevelseförmåga är goda mänskliga egenskaper, så länge de inte leder till självutplåning. Som hållning är de definitivt att föredra framför tidigare tidevarvs arroganta stolthet över den egna sorten och över framgångar byggda på slaveri, men vid en viss punkt slår medlidandet över i förakt och blir likt arrogansen. Och långt före den punkten har man lämnat jämlikhetens föreställning att den man står på likvärdig fot med kan man ställa krav på och diskutera med. (Egentligen regredierar den postmodernistiska relativisten in i modernistiska idéer om människan när hon lever sig in i den sårades känslor. Hon antar nämligen då att en annan människa går att förstå och har ett sannfärdigt jag som är sårat.)

Man måste våga bedöma rimligheten i det lidande man förväntas ha medlidande med. Om ”enkla muslimer får kräkreflexer”, som islamologen Jan Hjärpe skrev i *Svenska Dagbladet*, av några danska tecknarens bilder bör en intellektuellt orienterad person inse att här har vi en grupp som behöver jobba med sina kräkreflexer, hellre än att danska tecknare ska sluta rita vad de önskar. De ”enkla muslimerna” bör i första hand befrias från hokus pokus som bärande balk i livet så att även de får chansen att odla hela sitt medvetande, hela sitt förnuft och ge upp tron om de så önskar.

NÄR JORDENS MAKTLÖSA är religiösa känner vänstern att den måste bejaka dessa människors religiösa känslor. Till och med respektera de religiösa argumenten, för vem vet egentligen någonting och så vidare. När förnuftsargument slår mot jordens maktlösa görs förnuftsargumenten till cyniska, kalla, respektlösa och hänsynslösa. Ty självbildens hos en empatisk, solidarisk människa är att hon är fylld av förståelse för andras lidande och den självbildens är vad som manifesteras i vår inhemska debatt, mot de hjärtlösa liberalerna. Symbios

”När det gäller religion är vi ålagda att respektera idéer vi aldrig skulle respektera om de kallades ideologi.”

uppstår så mellan den maktlösa och den empatiska. Den förra märker hur hon pysslas om, drar vissa fördelar av det och kan heller inte gärna sluta lida och göra sin vårdare besviken. För båda suger sin identitet från konstellationen matktlös – empatisk, och det värsta som kan hända en människa är att förlora sin identitet i en tid som satsar så hårt på gruppidentiteten som varumärke.

Hela saken härrör ur en sammanblandning av privat och offentligt. För mig är ett starkt känsloliv, empati och kontakt med sina känslor något av det viktigaste en människa kan ha. I kärlek och vänskap. I civilsamhället. I relationen mellan individer. I det privata hör det till god ton att hålla igen på sanning och uppriktighet om vännen går i däck av det. I vänskap, som är en förbindelse byggd på känslor, relativiserar man, hittar olika sätt att se på saken, försöker ge tröst och lindring i svåra stunder. Idédebatten, och religionsfrågor är i hög grad idéfrågor, är inte riktad mot en konkret individ, den rör sig kring principer och tankemodeller för hela samhällen och då måste andra måttstockar gälla. Rationalitet, principer och vars och ens sanningssträvan måste väga tyngre än sårade känslor.

I debatten om Muhammedkarikatyrerna kom ett nytt argument upp. Att hävda liberala principer rörande tryckfrihet och konstnärlig frihet benämndes plötsligt mobbning. De som principiellt försvarade en idédebatt i tecknad form om profeten Muhammeds förbudsmentalitet och våldet i islams namn var mobbare. Mobbare, sa man, har alltid bagateliserat sina tilltag genom att säga: "Tål ni inte lite skämt?" och har då samtidigt fått den andre att framstå som humorlös och på så sätt förstärkt överläget ytterligare.

Detta argument visar igen på sammanblandningen mellan privat och offentligt. Att sätta upp elaka skämtteckningar på skolans anslagstavla på tjocka Ahmed och enfaldiga Stina har mycket få likheter med att uttrycka religionskritik av en religion och en religiös ledare som påverkar en hel värld.

I dessa tider då förnuftet trängs tillbaka till förmån för känslan hör man de mest bemärkta dumheter från människor med makt. Till exempel att man bör väga yttrandefrihet mot religionsfrihet. När religionsfriheten ju är en del av yttrandefriheten och en av dess historiska orsaker! Det förs diskussioner i internationella fora som FN och EU om att skydd mot ringaktning av religiösa symboler ska vara en del av de mänskliga rättigheterna.

Varför inte ta steget fullt ut och införa förbud mot att vi sårar varandra i kärlekslivet. Skydd mot att bli övergiven? Det vore en lika rationell åtgärd som det vi nu ser äga rum framför våra förbluffade ögon. ∞

Jaså, är jag islamofob?

MATTIAS SVENSSON

Författare och debattör

JAG ÄR ISLAMOFOB. Jo, man är tydligen det om man är ateist och tycker att religionen islam är mumbo-jumbo. Eller om man tycker att västvärldens relativt sekulära demokratier är att föredra framför en religiös doktrin med ambition att ha heltäckande regler för hela det politiska och sociala livet. Ja, enligt Integrationsverket är man till och med att betrakta som islamofob om man har fräckheten att inte instämma i påståenden som "Islam har gett upphov till en imponerande kultur!". Det kategoriseras som "kulturell nedvärdering av islam" eller rentav som "hat mot muslimer".

På frågan vilken kultur vi klenetrogna västerlänningar ska imponeras av i diktaturer där knappt några utländska böcker översätts – om det är talibanernas sprängda buddhastatyer eller Irans djupt religiöse president Ahmadinejads krav på att upprätthålla "en kultur av martyrskap" där självmord i islams namn upphöjts till den "mest graciösa, mest gudomliga och varaktigaste formen av konstnärskap" – blir Integrationsverket oss svaret skyldiga. Kanske lika bra det.

Islamofobi är en etikett som kan